

ՄԵԼԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կես տարվանը 6 րուբլ:

Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանց համագործակցող մեկ:

Օտարապաշտպանը գինում են ուղղակի

Тифлис. Редакция «Мелк»

Խմբագրատունը բաց է առաջօրե 10—2 ժամ

(Բացի կիրակի և տոն օրերից)

Հայտարարությունը ընդունվում է ամեն լիգուով:

Հայտարարությունները համար գնորդում են

խրատներով 2 կոպեկով:

Մ Շ Ա Կ

լրագրին կարելի է գրվել

Կ Ե Ս Տ Ա Ր Ո Վ

Այսինքն յուրիս 1-ից ներկայ 1881 թվի, մինչև յուրիս 1-ը 1882 թվի:

Բաժանորդութեան գինը 6 րուբլ է: Կրկնու համար պէտք է ուղղակի գրվել խմբագրութեանը հետևեալ հասցեով. Тифлис, редакция «Мелк»:

ԲՈՎԱՆԿԱՎՈՒԹԻՒՆ

Մեր թղթակիցներն են: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Միացեալ ընկերութիւն: Թիֆլիս: ԲՈՎԱՆԿԱՎՈՒԹԻՒՆ: Միացեալ ընկերութիւն: Թիֆլիս: ԲՈՎԱՆԿԱՎՈՒԹԻՒՆ: Միացեալ ընկերութիւն: Թիֆլիս: ԲՈՎԱՆԿԱՎՈՒԹԻՒՆ: Միացեալ ընկերութիւն: Թիֆլիս:

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻԿՆԵՐԻՆ

Մեր գաւառական թղթակիցներէն շատերը անդադար գտնուած են, որ նրանց ուղարկած թղթակցութիւնները մեծ մասը չեն տպւում «Մշակի» մէջ:

Կան ի հարկէ և այնպիսի թղթակցութիւններ, որոնք չեն տպւում մեզանից անկախ պատճառներով, բայց թղթակցութիւնները մեծ մասը այն աստիճան միակողմանի են, որ մենք ինքներս ստիպուած ենք չը գետնել նրանց մեր լրագրի էջերում:

Գաւառացի հայը երբ գրում է մի նամակ, մի թղթակցութիւն, փոխանակ լոկ փաստեր, իրողութիւններ հաղորդելու, ըստսում է երկար ու բարակ գատողութիւններ տնել մի որ և է չափից դուրս մասնաւոր երեւոյթի վրա, որ կարող է հետաքրքրել միմիայն իր քաղաքի, կամ գիւղի նեղ շրջանը: Այդ տեսակ նամակներ ստացվում են Անդրկովկասի և Կովկասի ամեն ծայրերից այնպիսի քանակութեամբ, որ հնար չը կայ գետնել նրանց մինչև անգամ մի ամենօրեայ թերթի մէջ: Հարկաւոր կը լինէին բազմաթիւ գաւառական թերթեր այդ բոլոր թղթակցութիւնները տպելու համար:

Պատահում է որ գաւառական թղթակցութիւնը ջանում է գատողութիւններ առնել ընդհանուր, ազգային հարցերի մասին, որ իսկապէս նոյն իսկ խմբագրութեան, խմբագրի գործն է՝ հաւաքած իրողութիւններից առաջնորդող յօդուածներ գրել:

Բայց շատ քիչ է պատահում որ գաւառական հայ թղթակցը հաղորդէր փաստեր, իրողութիւններ իր նամակների մէջ, տար խմբագրութեանը առատ և ճիշդ նիւթ ընդհանուր առաջնորդող յօդուածների համար:

Այնպիսի նիւթաւոր նամակներ, ինչպէս, օրինակ, Բագուից գրած նամակը այնտեղի բանտարանների դրութեան վրա, կամ Նրեանից գրած թղթակցութիւնը երեանեան նահանգի կալուածական խնդրի վրա, — պատկանում են ոչ թէ մեր մշտական, այլ պատահական թղթակցներին: Եւ այդ պատահական նամակները առատ նիւթ են

տալիս առաջնորդող յօդուածների համար: Հայը առհասարակ գիտող չէ, նա չէ տեսնում, չէ նկատում ինչ որ կատարվում է իր շուրս կողմ: Հայը աւելի սիրում է ֆրազա, ընդհանուր գատողութիւն, փոխափայտութիւն. նրան դժուար է գիտել, ուսումնասիրել, պատկերացնել իր շուրս կողմ եղած հասարակական երեւոյթները: Հասարակական, ազգագրական, տնտեսական երեւոյթները չեն հետաքրքրում հային: Մեր թղթակիցները մեծ մասամբ գրում են զբոսայրների մասին, բայց այդ խնդրի մէջ էլ նրանք քննում են վարժագետի, տեսչի, հոգաբարձուների լաւութիւնը կամ վատութիւնը, պատմում են նրանց փոխադարձ կռիւները, յայտնում են որ զարոյցի փոփոխութիւն է, կամ ապահով չեն գտնում: Նրա արկի մէջ, նկարագրում են ինչպէս է անցել այս կամ այն դպրոցի տարեկան հարցաքննութիւնը: Բայց թէ ի՞նչ յարաբերութիւն, ինչ կապ ունի դպրոցը հասարակութեան հետ, ինչ մանկավարժական ուղղութեան է հետևում, ի՞նչ կրթիչ ներդրութիւն ունի շրջապատող ժողովրդի վրա, արդեօք դպրոցի մէջ մանուկներից ստացված ուսումը յարմար է, համապատասխան է նրանց ամենօրեայ, կենսական պէտքերին, երբ ուսումնարանի նստարանները թողած, նրանք կեանքի մէջ են մշտնում և այլն, — այդ բոլորը չէ հետաքրքրում մեր հայ թղթակիցներին:

Հայը շատ սիրում է պոլեմիկա, գրական բանավիճակ. և այդ բանավիճակ մէջ շատ հազիւ է պատահում տեսնել հարցը պարզող իրողութիւններ և գատողութիւններ, այլ մեծ մասամբ բանավիճակ առարկան լինում է անձնական հաշիւը, անձնաւորութեան նկարագրի, կոչում ու կոպիտ յարձակումները անձի վրա:

Իսկ ամեն ազգի մէջ պիտուի համարվող խնդրի, տնտեսական խնդրի, մինչև այժմ, բացի պատահական համակներէ, մեր գաւառական թղթակցութիւնների առարկայ եղած չէ երբեք: Գուցէ գիտելու համար տնտեսական երեւոյթները հարկաւոր էր անտեսագիտական կրթութիւն — իսկ դա, ճշմարիտ է, կատարելապէս պակաս է մեր ժողովրդին:

Վերջացնելով մեր խօսքը դարձեալ խնդրում ենք մեր գաւառական թղթակիցներէ, աւելի աշխատել հաղորդել միմիայն լուրեր, փաստեր, իրողութիւններ: Որքան առատ կը լինեն այդ տեսակ հաղորդութիւնները, առանց երկար ու բարակ գատողութիւնների, — այնքան աւելի շնորհակալ կը լինենք մեր թղթակիցներին:

Ամեն անգամ որ «Մշակի» մէջ մի նամակ էր երևում, որ համապատասխանում էր եւրոպական մտքով լրագրական թղթակցութեան գաղափարին, մենք գիտեմք մանաւանդ չէինք անում այդ տեսակ թղթակցութեան վրա: Բայց դարձեալ հետևողներ քիչ են լինում:

Գ. Ա.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԱՅԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Միացեալ Ընկերութեանց Կեդրոնական ժողովոյ ձգ նիստը տեղի ունեցաւ Վալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանին մէջ, ի ներկայութեան 30-ի չափ երեսփոխանաց: Առեանը բացուեցաւ ժամ 7-ին, առժամայ նախագահութեամբ Տաթ. Փէշտիմալճեան էֆէնդի: Առեանը բացուեց յետոյ, վարչութեան առեանագետ Միսա Զերադ էֆ. խօսք առնելով՝ Կեդրոնական ժողովոյ ներկայացուց նախագահութեան ժողովը, և այս առթիւ առեանագետութիւն մ'ըրաւ, զոր կը հրատարակեմք ի ստորեւ: Կեդրոնական թղթակցութեան ընթերցումն յետոյ, ժողովը ըզբողեցաւ վարչութեան մի ընդարձակ տեղեկագրով: Վարչութիւնը կը յայտարարէր թէ իւր բոլոր գործերը, հաշիւներն և թղթակցութիւնները բաց են և բաց պիտի մնան իւրաքանչիւր երեսփոխանի համար, և թէ ինք չը պիտի մասնակցի այն ամեն քուէարկութեան որ տեղի ունենայ իւր գործառնութեան նկատմամբ, որպէս զի իւր 7 քուէից կշռովը չը խափանէ ժողովին կամաց ազատ արտայայտութիւնը, քանի որ Միացեալ Ընկերութեանց Կեդրոնական ժողովն մէջ 13 քուէ բաւական են որոշում տալու համար: Տեղեկագրին այնուհետեւ Կեդրոնական ժողովոյ վաւերացմանը կենթարկէր վարչութեան որոշումները 14 կարեւոր խնդրոց նկատմամբ: Սոցա վրայ վիճարանութիւն բացուելով, վարչութեան անդամոց տուած բացատրութեանց վրայ՝ 9 խնդիրը ընդունեցան միաձայն հաւանութեամբ, և օրը տարածմամբ լինելուն համար միւս 5 խնդրոց քննութիւնն յետաձգուեցաւ յաջորդ նստին, որ պիտի գումարի երկու շաբաթէն: Առեանը փակուեցաւ ժամ 11 1/2-ին:

Առաջիկ Պ. Միսա Զերադի տեսնաբանութեան պատճէնը:

Պարոններ, Պատիւ ունիմ ներկայացունել ձեզ վեց նորընտիր պաշտօնակիցներս, որովք կազմուեցաւ ձեր վարչական մարմին: Որպէս կը տեսնէք, պէտք չունեցայ առնուլ ոչ — երեսփոխան աջակիցներ, զի Միացեալ Ընկերութեանց Կեդր. ժողովն ունի իւր մէջ ամեն հարկաւոր տարր ամեն ճիշդի համար: Պ. Յովհաննէս Արշակունի ստանձնեց առեանագրութիւնը, Պ. Ռէթէնս Պէրպէրեան ուսումնագրութիւնը, Պ. Գեորգ Թօփալեան դանձագետութիւնը, Պ. Միսաք Մանուկեան հաստիքագրութիւնը, Պ. Յովհաննէս Կիւլպէնկեան ծախսագրութիւնը և Պ. Յովհաննէս Շնորհքեան հաշուակալութիւնը: Վարչութիւնն սկսած է գործել, որպէս պիտի յայտնէ այժմ իւր առաջին տեղեկագիրը. այլ նա պէտք ունի ձեր համակիր աջակցութեան, զի ձեռքած է 7 անհատներ, մինչ դուք կը բաղկանաք 65 անձերէ: Կը ներէ՞ք մեզ յարկ թէ, որպէս զի չը խզուի այդ գործակցութիւնը, հարկ է որ հաշտութեան ծիածանն բարձրանայ Կեդր. ժողովին վրայ, որպէս ծագ-

յու ճիւղէն ժողովին մէջ: Գաղափարի տարբերութիւնը բնական են ամեն ահուճի բի համար ոյր նշանաբանն չէ կրօնական հնազանդութիւն. կուսակցութիւնը կրնան արդար լինիլ հաւասարապէս, զի ճշմարտութիւնն կրնայ նկատուիլ զանազան տեսակէտներէ, որպէս Արարատ որ ունի տարբեր երեւոյթ հիւսիսէն և տարբեր հարաւէն. սակայն երբ միան կը նրբանայ մինչև բժականութիւն, պէտք է որ սիրտն վեհ մնայ միշտ: Գուք ունիք այս մեծանշանութիւն, զի կը ներկայացունէք երիտասարդութիւնը, հասակ ուր հոգին բաց է ամեն գեղեցիկ զգացման առջև: Մեք, որ միացեալ եմք ոչ լոկ անուշով, կրկնապատկեմք մեր ճիգեր որպէս զի մեր սուրբ ձեռնարկ վերականգնի բարոյապէս և նիւթապէս: Գիտեմ թէ ժամանակն է աննպաստ և թէ կան ամենուրեք թերահաւատներ մեր գործի նկատմամբ. այլ հարկ է որ դա աւելի վատ է մեր անձնութիւնը: Նոցա, որք կը հաշակեն թէ մեր կրթական նպատակ անօգուտ և մինչև իսկ ֆլաթափոր է ազգին, կը պատասխանեմք անխուփ. «Կրթութիւնն ոչ նուազ անհրաժեշտ է գործաւորին համար, մշակին համար, արհեստաւորին համար, վաճառականին համար»: Ի՞նչ է մեր նպատակ. — Նկատուելով տեղական պէտքերն, պատրաստել մի սերունդ որ լինի առողջ, առաքինի և հմուտ: Նա որ ունի, կորով, բարոյական և գիտութիւն, կրնայ հասնիլ գիւրակեցութեան: Ահա մի յայտագիր ում կը համակրի մեր ազգ, որպէս մեք կը համակրեմք Արեւստասիրաց Ընկերութեան: Նոյն նպատակին համար մեզ հետ կաշխատակցին աստ թիպանի և Ասիական Ընկերութեանց մեր ընտիր եղբայրներ և մինչև իսկ Ազգանուէր, Կրթատէր և Պարզասէր Ընկերութեանց մեր աղնիւ քոյրեր: Այսքան անձնութիւններ, որք փառքով կը ծածկեն Կոստանդնուպոլիսի Հայերն և Հայուհիներն, չը պիտի մնան անպտուղ: Միացեալ Ընկերութիւնը, իբր գըլուխ այս շարժման, ունին մեծագոյն պատասխանատուութիւնը: Ուրեմն բազմապատկեմք մեր զոհողութիւնը, և մեր խիղճ պիտի լինի զուարթ: Ազգասիրութիւնն, որ մի շնորհ կը նկատուէր ցարդ, մի պարտք է այսուհետեւ: Ունենա՞ք այս համոզում, և մեր ահուճը, որ նոր բոլորեց առաջին տարին, պիտի ողջունէ երկար տարիներ:

(Մատիս)

ԹԻՒՐԿԻԱ

Ալբանիները Բ. Կրան ամենաանհաշտ թշնամիներ են դարձել այն ժամանակից, ինչ թիւրքաց կառավարութիւնը աքսորեց նրանց գերի ընկած առաջնորդներին: Մի և նոյն ժամանակ ալբանիները չեն կամենում հպատակիլ Բուխարեստին և այդ պատճառով այժմ նրանց գլխաւոր նպատակն է ընդդիմադրել Բուխարեստին: Ինչ կը վերաբերի Թուրքիային, զի ջառ երկիրներ յոյն բնակիչներին, նրանք անտարբերութեամբ են վերաբերվում իրանց փնտրի